

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “กตกลุยาณ — ผู้ได้ทำความดีไว้”

กตกลุยาณ อ่านตามภาษาบาลีว่า ก - ตะ - กัน - ละ - ยา - นะ มาจากคำ ว่า กต (กระทำแล้ว) กับคำ ว่า กลุยาณ (ความดี) รวมกันเป็น กตกลุยาณ แปลว่า **ผู้ได้ทำความดีไว้** เป็นคำที่มีความหมายลึกซึ้งอย่างยิ่ง เป็นเครื่องเตือนที่ดียิ่งในชีวิตประจำวัน แสดงถึงขณะที่ได้ทำความดี ซึ่งก็คือขณะที่สภาพธรรมที่ดังามเกิดขึ้นเป็นไปนั่นเอง ไม่มีสัตว์ ไม่มีบุคคล ไม่มีตัวตน มีแต่ธรรมเท่านั้นที่เกิดขึ้นเป็นไป โอกาสใดที่จะได้ทำความดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องใดๆ ก็ตาม ก็ไม่ควรที่จะละเลยโอกาสนั้นไป เพราะโอกาสของการได้ทำความดีในชีวิตประจำวันนั้น เป็นโอกาสที่หายาก เทียบส่วนกันไม่ได้เลยกับขณะที่เป็นอกุศล ซึ่งในวันหนึ่งๆ อกุศลเกิดบ่อยมากเป็นปกติอยู่แล้ว ถ้าไม่มีโอกาสของกุศลได้เกิดขึ้นบ้างเลย นับวันอกุศลก็จะสะสมพอกพูนหนาแน่นทับถมขึ้นเรื่อยๆ ทำให้สังสารวัฏฏ์ยืดยาวต่อไปอีก แต่ถ้ามีการเจริญกุศล ทำความดีประการต่างๆ ก็จะเป็นการค่อยๆ ขัดเกลากุศลได้ ตามข้อความในพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ดังนี้

ดูกร พราหมณ์ ธรรมดาบัณฑิตทั้งหลาย ทำกุศลอยู่คราวละน้อยๆ ทุกๆ ขณะ ย่อมนำมาลทิน คือ อกุศลของตน ออกโดยลำดับทีเดียว”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นประโยชน์แก่อกุลแก่ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรม เพราะเหตุว่า การขัดเกลากิเลสซึ่งเครื่องเศร้าหมองของจิตใจนั้น ไม่เหมือนกับการทำความสะอาดวัตถุสิ่งของ เพราะการขัดเกลากิเลสที่แต่ละบุคคลได้สะสมมาอย่างมากและยาวนานในสังสารวัฏฏ์ ต้องอาศัยการทำความดีหรือเจริญกุศลบ่อยๆ เนื่องๆ ทั้งในเรื่องของการให้ทานเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น การรักษาศีล เว้นในสิ่งที่ป็นโทษ กระทำในสิ่งที่ป็นประโยชน์ การชวนชววยประพฤตินในสิ่งที่ป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ตลอดจนถึงการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญาเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกในสภาพธรรมตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นความดีที่ประเสริฐยิ่ง เพราะเหตุว่า ในบรรดาธรรมที่เกิดขึ้นเป็นไปนั้น ปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นสภาพธรรมที่ประเสริฐที่สุด ปัญญานำไปในกิจทั้งปวงที่ดังามทั้งหมด ไม่นำพาไปในทางที่ผิด ไม่นำพาไปในทางทุจริตทั้งปวง

จึงเป็นเครื่องเตือนใจที่ดีสำหรับทุกคนว่า ไม่ควรที่จะประมาทในทุกขณะจิต เพราะเหตุว่าบางคนอาจจะคิดว่าตนเองได้ทำกุศลมากแล้ว แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ระยะเวลาที่กำลังทำกุศลนั้น เป็นเพราะศรัทธา (สภาพที่ม่องใส) กิตติ หิริ (ความละอายต่ออกุศล) กิตติ โอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่ออกุศล) กิตติ เป็นต้น ซึ่งเป็นธรรมฝ่ายดีทั้งหมด ยังไม่เสื่อม ยังไม่หายไป แต่ว่าไม่ใช่ว่าจะไม่มีโอกาสของอกุศลเลย เพราะเหตุว่าโอกาสของอกุศลที่จะเกิดขึ้น มีมากเป็นอน่างยิ่ง เนื่องจากว่าเมื่อใดที่ศรัทธา เป็นต้น เสื่อมหายไป ไม่เกิดขึ้น ความไม่มีศรัทธา ซึ่งเป็นอกุศล ย่อมกลุ้มรุมจิตใจ เมื่อนั้นอกุศลย่อมเกิดขึ้น ซึ่งเป็นชีวิตประจำวันทีทุกคนจะสังเกตเห็นได้ ขณะใดที่อกุศลเกิด สังเกตเห็นความไม่มีศรัทธา ไม่มี ความละอาย ไม่มีความเกรงกลัว

ต่ออกุศลได้เลย ในทางตรงกันข้าม ขณะที่เป็นกุศล ก็ย่อมมีธรรมฝ่ายดีเกิดร่วมด้วยทุกครั้ง ตามความเป็นจริงของธรรมซึ่งใครๆ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ตราบไต่ยังเป็นมนุษย์ เป็นโอกาสที่ประเสริฐที่จะสามารถทำความดีได้ทุกโอกาสและไม่ควรประมาท แม้ความดีเพียงเล็กน้อยด้วย เพราะเหตุว่าขณะใดก็ตามที่กุศลจิตไม่เกิด ขณะนั้นเป็นอกุศลและก็ไม่ใช่วินาทีเดียวด้วย ยิ่งเพิ่มขึ้นๆ แต่ละขณะมากมายมหาศาล เมื่อมีกิเลสมากมายอย่างนี้ อยากรู้แจ้งอริยสัจธรรม หรือว่าอยากรู้ว่ามีสิ่งที่เป็นโลกธรรมฝ่ายดี คือ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เกิดขึ้น โดยที่อกุศลยังเต็มอยู่ ก็เป็นไปได้ เพราะเหตุว่าถ้าอกุศลกรรมได้กระทำแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยให้ทุกอย่างที่รู้ได้ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย เป็นสิ่งที่ไม่น่าพอใจทั้งหมด ดังนั้น ตราบไต่ที่ร่างกายนี้ยังไม่เปื่อยเน่า กล่าวคือ ยังไม่ละจากโลกนี้ไป ควรที่จะเห็นประโยชน์ของการเป็นมนุษย์ เพราะเหตุว่ามนุษย์สามารถที่จะทำความดีได้ทุกประการ และที่สำคัญ ต้องเข้าใจธรรมด้วย เพราะว่าหลายคนเกิดมาก็เป็นคนดี ตามการสะสม แต่เป็นคนที่ไม่สามารถที่จะรู้จักธรรมตามความเป็นจริงได้ เพราะฉะนั้น เมื่อมีสิ่งที่มีจริงๆ ซึ่งเป็นธรรม ก็ควรอย่างยิ่งที่จะรู้ เพราะความรู้ ความเข้าใจถูกเห็นถูก ไม่เสียหายเลย การฟังพระธรรมแต่ละครั้งทำให้มีความเข้าใจถูกความเห็นถูกในสิ่งที่มีจริงๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูก ปลุกฝังความเข้าใจในความเป็นจริงของธรรมว่า ไม่ใช่เรา ต่อไป

เกิดมาแล้วต้องตายทุกคน ไม่มีใครรอดพ้นจากความตายไปได้เลย ความตายจะมาถึงเมื่อใด ไม่มีใครทราบได้เลยจริงๆ ไม่รู้ว่าตายเมื่อไหร่ เด็กจะตายก่อนผู้ใหญ่หรือผู้ใหญ่จะตายก่อนเด็ก จะตายด้วยอุบัติเหตุ ด้วยโรคระบาดต่างๆ ก็เป็นไปได้ทั้งนั้น กล่าวได้เลยว่า ความตายพร้อมเสมอที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะประมาทในชีวิตไม่ได้เลยทีเดียว

สิ่งใดๆ ก็ติดตามไปไม่ได้เลย ร่างกายรวมทั้งทรัพย์สินเงินทองทั้งหลายทั้งปวงก็ติดตามไปไม่ได้ เว้นแต่ความดีและความชั่วที่สะสมอยู่ในจิตจะติดตามไป ความดี เป็นสภาพธรรมที่มีประโยชน์ นำมาซึ่งผลที่ดี ส่วนความชั่วทั้งหลาย เป็นสภาพธรรมที่มีโทษ ไม่มีประโยชน์แก่ใครๆ เลยทั้งสิ้น และให้ผลที่เป็นทุกข์เท่านั้น เพราะฉะนั้นแล้ว โอกาสของชีวิตที่ยังเหลืออยู่นี้ซึ่งไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าความตายจะเกิดขึ้นเมื่อใด ก็ควรที่จะเป็นไปเพื่อการทำความดี และฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา ในท่ามกลางของอกุศลธรรมซึ่งมีมากเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นการทำกิจที่ควรทำ เป็นงานที่ประเสริฐที่สุด เพราะเหตุว่าปกติในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ก็มีส่วนเพิ่มกิเลสอยู่ตลอดเวลา สะสมแต่สิ่งที่ไม่ดีมากมาย แต่งานขัดเกลาละคลายกิเลสจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าหากว่าไม่ได้ฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และที่ลืมไม่ได้เลยคือปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูก จะค่อยๆ เพิ่มขึ้นทีละเล็กละน้อย เมื่อไม่ขาดการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน เมื่อเห็นว่าพระธรรมมีค่าที่สุด ประเสริฐที่สุด ก็จะเริ่มฟัง เริ่มศึกษา ซึ่งเมื่อฟังต่อไป ศึกษาต่อไป ความเข้าใจถูกเห็นถูกก็จะค่อยๆ เกิดขึ้น ค่อยๆ เจริญขึ้น เพราะทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด ให้ประโยชน์กับผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]